

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vs dopis naj se pošilja uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. Lastnik konsorcijski lista „Edinosti“ — Tisk tiskarne „Edinosti“, vplavne zadruge z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24— za pol leta . . . . . 12— za tri mesece . . . . . 6— Za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . 5-20 za pol leta 2-00

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vln Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov . . . . . mm po 20 vln

Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 5— vsaka nadaljnja vrsta . . . . . 2—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev

Oglase sprejema inseratni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo v pravi list. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plaša in toži se v Trstu.

Uprava in inzeratni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnoštevilni račun št. 841.652.

Ruski napad v Vzhodni Pruski se je ponesrečil. - Vdor čez Karpate ustavljen.

Položaj na severnem in južnem bojišču.

DUNAJ, 4. (Cenzurirano). V vzhodni Prusiji so doživeli Rusi zopet poraz. Močne ruske sile so vdrele v ozemlje med Lyckom in Johannsburgom, najbrž v namenu, da bi prisilile vodstvo nemške armade, da bi odposlalo svoje moči v obrambo ponovno ogroženih dežel. Napad pa se je ponesrečil ob težkih izgubah Rusov.

Na severnem Poljskem trajajo dalje boji med Lowiczem in Lodzom ter Novim Radomskim. Avstrijsko-ogrsko ter nemške armade se nahajajo tu v ofenzivi in so že na več mestih dosegle lepe uspehe.

V ozemlju vzhodno od Czenstochowe in severovzhodno od Krakovega si stojite obe strani nasproti v utrbah. Da vzdržujejo dobljena mesta ob Pilici in pri Wolbromu bo najbrž na jugu predvsem glavna naloga naših čet.

V zapadni Galiciji se zdi, da so naše čete izpodnesle posunke Rusov ob reki Rabi. Tudi o tem ozemlju velja ono, kar je rečeno o južni Poljski. Tam je potrebno, da se zastavijo čim najmočnejše sile.

V Karpatih je najbrž s petimi do šestimi vojnimi zbori poizkušeni vdor na Ogrsko že povsod ustavljen. Vojaška kritika bo pozneje predbacivala Rusom, da razcepajo svoje moči, nam pa more biti tako postopanje sedaj edino le vseč.

V Srbiji je zasedovanje pobitega sovrznika že v polnem tiru. Prišlo je že do velikih bojev v okolici Arangelovca, enega najvažnejših obrambnih točk v zapadni Srbiji. Dolgo se pač Srbi tudi tu ne bodo mogli upirati, kajti poročila se, da naši prodirajo od severa. Arangelovca je nekako eno zadnjih srbskih oporišč. Srbi se bore sedaj v najresnejšem pojmu besede za ohranitev svoje armade, katere nadaljnja defenziva se zdi ogrožena zaradi našega energičnega zasledovanja. Vojna proti Srbiji bo vsekakor predstavljala eno največjih del v vojni zgodovini. — (Tagespost).

Položaj v Przemyslu.

KRAKOV, 4. (Cenzurirano). Krakovska »Nowa Reforma« poroča: Nekateri v Krakovem bivajoče osebe so dobile te dni iz Przemysla pisma in dopisnice, ki jih je prinesel iz Przemysla po zračni poti eden naših pogumnih pilotov. Vsa od tamkaj prihajajoča poročila pripovedujejo soglasno, da se posadka in civilno prebivalstvo počutita izborna in da je položaj v Przemyslu zelo ugoden. Niso bili samo uspešno odbiti vsi sovražni napadi, temveč so bile s celo vrsto srečnih izpadov tudi zadane sovražniku občutne izgube. Razpoloženje obleganih čet je dobro.

Boji v Karpatih.

BUDIMPEŠTA, 4. (Cenzurirano). Na severovzhodni strani Saroša se nadaljuje boji pod za nas ugodnimi pogoji. Kakor poroča »Az Est«, se vrše boji neposredno okrog Užoškega prelaza, in imajo le namen, da krijejo umikanje Rusov. Večji del utrhlih Kozakov prihaja v naše roke brez konj, ker njihovi konji poginjajo. Mrzlično se popravlja razdejana železniška proga. Vreme se jasni. Rusi uporabljajo tudi ročne bombe.

BUDIMPEŠTA, 4. (Cenzurirano). — »Neues Pester Journal« poroča: Zasledovanje pri Homonni pobitih Rusov se nadaljuje. Pri Taksamju je sovrznika doletel zopet novo občuten poraz. V Ondavski dolžini bežečim četam smo zaplenili ves tren. Se vedno se pokopujejo ruski mrtveci. Homonna je veliko pokopališče.

Bombe z letal.

KARLSRUHE (Kor.) Sovražni letalci so danes opoldne v bližini Freiburga v Breisgau vrgli število bomb — zdi se, da štiri. — Bržkone so hoteli napasti železniški prehod.

Turčija proti trosporazumu.

Turško poročilo.

CARIGRAD 4. (Kor.) »Agence Ottomana« objavlja nastopni komunikacije glavnega stana: Naše čete, ki operirajo v pasovih Coroha in Adzarja, pridobivajo dan na dan nove zmage. Prodirle so v severni smeri do Adzarja in so dospеле vzhodno od Batuma. Na vzhodu so prišle v okolici Ardahana. Zapadno od Ardahana je prišlo do boja. Naše čete so priborile množico orožja in strojnih pušk. Rusi so pobegnili v smeri proti Ardahanu.

Indijci in Afganci na turški strani.

CARIGRAD, 4. (Kor.) »Agence Ottomana« doznava iz Basore: Ker se udeležiti red giliških dervišev svete vojne so se tu vsi

indijski in afganski mohamedanci prijavili kot prostovoljci.

Zamožan potop vojne ladje.

KODANJ, 4. (Kor.) »National Tidende« poroča iz Londona: Časopisje in občinstvo izražata svojo največjo nejevoljo, da je admiraliteta zamožčala potop linijske ladje »Audacious«, o katerem sedaj ni dvomiti, ker so nemški listi objavili nesrečo. Dasiravno se ljudje niso ponesrečili in je dogodek pripisati posebnemu vzroku, vzbujajo postopanje admiralitete vendar največje nezaupanje, ker občinstvo ne ve, če se ni morda zamožčalo več nesreč. Ker militarističnih vzrokov ni za zakrivanje, se pač želi, da bi angleško občinstvo ne bilo na jasnem o položaju.

Vojno posojilo.

DUNAJ, 5. (K.) Podpisovanje na avstrijsko vojno posojilo nadaljuje in tudi v zadnjih dneh je bilo več velikih priglasitev. V poučenih krogih cenijo skupno svoto že sedaj na 1800 milijonov.

Naša armada preskrbljena s zimskimi potrebščinami.

DUNAJ, 4. (Kor.) Iz vojnega glavnega stana se poroča: Med mnogimi in raznoličnimi preskrbami, ki jih potrebuje armada na bojišču v svrhu, da se uspešno bojuje, je glede na zimsko vojno preskrbovanje čet s sredstvi proti mrazu gotovo najvažnejše. Nepretržna skrb armadnega višjega poveljnika nadvojvode Friderika je bila, da v polni meri in pravočasno preskrbi za celo armado zimsko opravilo. Prizadela mesta vojne uprave so njegov trud z neumornim in načelnim delom podpirale zelo uspešno. — Priprava zimске opravila, ki jo je armadno višje poveljništvo zapričelo že v začetku avgusta, je vsled skupnega delovanja vseh v poštev prihajajočih faktorjev uspelo tako daleč, da so bile ob začetku zime za vsakega moža pripravljene na licu mesta potrebne reči, izvemši nekaj malo slučajev. — Vsak vojak ima razven plašča z volnenim podlogo volnen jopič in volnene hlače, dvoje flanelnatih onuč, telesni ovitek in večkrat tudi telovnik, vojni telovnik, snežno čepico, zapestnice, papirnato vestjo in odedo. Nadalje je preskrbljeno za vsakojeko se čete s flanelnimi baškili, za jezdece z ogrevalkimi za noge, za predstraže z dolgimi kozoži in s čevlji iz klobučevine. — Vse te zimске potrebščine so se zbirale za posamezne zbornice, odnosno v zavojih za vsakih 100 mož pripravljale in na zahtevo armadnih etapnih poveljništev odposlale na določena mesta, da se je izognilo na ta način transportnim težkočam. Mogoče pa je, da so hitra prestavljenja čet, povzročena vsled menjajočega se vojnega stanja, dalje neizogibne prometne ovire na železnikih povzročile, da so nekatere čete te zimске potrebščine dobile nekaj prepozno, nekatere pa sploh še ne. Vse je pa že na potu in v kratkem času bo imel vsak vojak, kakov je to v namenu višjega armadnega poveljništva, svoje zimске potrebščine. — Kot posebno redstvo proti mrazu v nočnem času so se nabavile kurilne priprave za šotore. Te se lahko postavljajo in zopet lahko odstrane te so pripravne za poljubno množico kurilnega sredstva. Sponese so se vsestransko popolnoma. Izdelovanje in dobava teh vojnihih peči je bila tako hitra, da jih posedujejo v polni meri že vse vojne čete. — Gotovo vpliva pomirjevalno dejstvo, da naši vojaki vsled posebne skrbi armadnega višjega poveljništva legajo po noči v pripravi temperaturi k potrebnemu počitku, da mirno spe in da so zjutraj, ko vstanejo, zopet sveži.

BRZOJAVKA predsednika nemškega državnega zbora predsednikoma avstrijske in ogrske poslanske zbornice.

DUNAJ, 4. (K.) Predsednik nemškega državnega zbora dr. Kämpf je doposlal predsednikom avstrijske in ogrske poslanske zbornice nastopno depešo: Državni zbor je s svojim večerajšnjim sklepom dal izraza neporušni volji nemškega naroda, da v orjaškem boju, vsiljenem nemškemu narodu in njegovemu zavezniку, vztraja do zadnjega se svojim cesarjem, svojo vojsko in mornarico, dokler trajen mir ne poda nam in našim znanamcem jamstva, da bomo brez nevarnosti pred novim grešnim napadom mogli živeti svojim kulturnim nalogam, kar je edino, ki dovaja narode do veličine in trajnega procvata.

V tem cilju se čutimo eno z avstro-ogrsko monarhijo, s katero smo zvezani v zvestem vojnem tovarištvu, in zaupamo, da v tem boju, ki ga bijemo — pa naj so žrtve še tako velike — dosežemo ta cilj v blagor avstro-ogrsko monarhije in v blagor nemške države.

Dr. Kämpf, predsednik drž. zbora. Predsednik avstrijske zbornice Sylvester je odgovoril na to:

Monumentalna pojava nemškega državnega zbora izzove v naši državi najgloblje odmeva. Narodi naše monarhije, trdno zbrani okolo vzvišene osebe našega monarha, ki je z nemškimi cesarjem v najtesnejšem vojnem tovarištvu, bodo v tem od hudobnega duha vsiljenem boju vračali zvestobo za zvestobo ter vztrajali neporušno, dokler ne bo dosežen obe državi osrečujoč mir.

Zahvala maršala Hindenburga.

BDROLIN 5. (K.) Generalfeldmaršal pl. Hindenburg je naprosil Wolffovo pisarno, naj priobči to le zahvalo:

Povodom svojega, po milosti cesarja izvršenega imenovanja generalfeldmaršalom mi je došlo nešteto čestitk. To me veseli neizmerno; vendar pa mi, žal, ni možno, da bi posamično odgovarjal. Prosim torej, da smem le tem potom na vse strani izreči svojo najprisrčnejšo zahvalo.

Razne ministerijske nuredbe.

DUNAJ, 5. (K.) »Wiener Zeitung« objavlja naredbo ministrstva za trgovino od 30. novembra 1914 o pogojih za odpošiljanje vojnopoštnih paketov.

»Wiener Zeitung« objavlja naredbo skupnega ministrstva od 2. decembra 1914, s katero se deloma izpreminja naredba skupnega ministrstva od 15. avgusta 1907, tičočna se izplačevanja v naprej izplačljivih službenih prejemkov civilnih, državnih uslužbenecv, ako dan izplačevanja pade na nedeljo.

»Wiener Zeitung« objavlja naredbo finančnega ministrstva od 4. decembra 1914 za izvedenje § 6 in 20 odstavka 1, cesarske nuredbe od 25. novembra 1914 o odložitvi privatnopraavnih terjatev.

Blagajniški dan na pariški borzi določen na 7. decembra.

ZURICH 4. (Kor.) Kakor poroča list »Zürcher Zeitung« iz Pariza, je otvoritev blagajniškega dne na pariški borzi definitivno določena na dan 7. t. m. Vendar gre tukaj samo za rentne obligacije in posamezne akcije. Na borzi v Bordeauxu se je notirala cela vrsta novih papirjev, od katerih so se v primeri z mesecem julijem samo akcije »Banque de France« postavila za 4500 višje. Zastanek drugih bančnih akcij in obligacij »Credita Fonciere« in pa brazilskih obligacij je velik, med tem ko je ruska renta in francoski zavod strojnih delavnic ostala razmeroma trdna.

Angleško vojno posojilo.

FRANKOBROD ob MENI 5. (K.) »Frankfurter Zeitung« poroča iz Amsterdama: Tu vzbujajo začudenje, da definitivni uspeh podpisovanja angleškega vojnega poročila še vedno ni objavljen. Kakor se zdi, se sploh ne namerava objaviti. Objavljeno je bilo le, da je bilo posojilo prepodpisano. Skoraj 100.000 malih podpisovalcev da se je udeležilo in da se bodo ozirali zlasti nanje.

Izjava Lloyd Georgesa

v angleški spodnji zbornici, da Združene države dolgujejo Britaniji 1000 milijonov funtov sterlinov, je napravila v Ameriki mučen vtis.

LONDON 4. (Kor.) »Morning Post« poroča iz Washingtona: Izjava Lloyd Georgesa v spodnji zbornici, da dolgujejo Združene države Angleški približno 1000 milijonov funtov sterlinov, je povzročila tukaj neprijeten vtis in bo, kakor se je bati, še nadalje zavlekla nameravano otvoritev fondne borze. Vseled te izjave se povrh ponovno vzbujajo skrb, da bi se ob otvoritvi borznega prometa v Newyorku ne spravile na trg ameriške vrednosti, ne glede na njihovo notranje veljavo. — Glede iste zadeve piše »Washington Post«: Trgovski promet na fondni borzi se bi bil gotovo že odprl, ako bi se ne bali, da se precejšnja množina ameriških veljav, ki je v britiški posesti, ne spravi na trg v Newyorku v večjih skupinah, da se ne bi zato zahtevalo plačilo v zlatu in da bi ne bilo vsled velike izjave zlasti ogroženo ameriško finančno stanje. Vseled izjave Lloyd Georgesa se ta bojazen ponavlja ponovno in več ameriških bankirjev je vsled tega misli, da pospešijo briski finančni inštituti, dobiti denar na ta način, da svojo posest prodajo v ameriški veljavi.

Proti nogometnim društvom v Angliji.

LONDON, 4. (Kor.) Korespondent lista »Times« poroča iz Washingtona: Angleški prestizj trpi tu vsled angleške malomarnosti. Zlasti vzbujajo nevoljo poročila o težavah pri rekrutiranju. Izraža se bojazen,

da bo Anglija, od katere se je toliko pričakovalo, zaostajala za patriotično požrtvovalnostjo zaveznikov in njihovih sovrznikov. V sedanjem trenutku bi ne bilo ničesar boljše, nego vest, da so nogometna društva ustavila svoje tekmovalne igre.

Koleru v Avstriji.

DUNAJ 4. (Kor.) Iz zdravstvenega oddelka ministrstva za notranje zadeve se poroča: Dne 4. decembra je bilo bakterijološkim potom konstatiranih 5 slučajev azijske kolere na Dunaju, 5 na Češkem, 3 na Moravskem in 3 v Krakovu.

Časopisje Islama.

Ob sedanjih vojnovih propagandi islama bo časopisje mohamedanskega sveta gotovo igralo važno vlogo, kajti za veliko maso njega spoznalcev je tiskana beseda nekaj neizpodbitnega in se sprejema kot verski nauk, posebno pa, če, kakor sedaj, propoveduje sveto vojno. Zato bo zanimiv vsakega kratke pregled muslimanskega časopisja današnjih dni.

Ob začetku tega stoletja je iznašalo skupno število njega glasil kakih 200. Danes pa razpolaga izlam z nad 1000 časopisi. Največji napredek je v Turčiji in v Egiptu, kar si moremo razlagati že iz političnega razvoja teh dveh dežel. V Turčiji sta do leta 1851. izhajala šele dva časopisa v jeziku dežeje; do revolucijskega leta (1908) se je moglo pod avtokratskim samovoljnim gospodstvom seveda komaj govoriti o svobodnem in hitrem razvoju turške žurnalistike. Ali kako hitro so namodestili, kar je bilo zamujena na tem polju, dokazuje presenetljiva pomnožitev v Turčiji izhajajočih časopisov v zadnjih letih. Njihovo število zaostaja malo za 400. Mladoturki razpolagajo z nekoliko odličnih glasil, ki se često vpotreblyajo kot javna glasila v oficijoznem smislu o novi uredbi stvari.

S povzdigo, ki meji že na čudovitost, se more ponašati tudi arabsko časopisje Egipta, katerega važnosti v sedanjih kritičnih časih ni smeti podcenjevati, tem manj, ker — z malimi izjemami — že, kar obstoje, goje več ali manj strastno sovražstvo proti tujim gospodarjem ob Nilu, ali pa propovedujejo celo odkrit odpor. Najstrašnejša grozodejstva očitajo tujim tlačiteljem. In od angleške strani se je že opetovano opozarjalo na velike nevarnosti, ki groze angleškemu gospodstvu v Egiptu od nebrzdane arabskega časopisja, ako se mu hitro in temeljito ne pristrižejo peroti.

Okoli Valjevega.

V »Sarajevskem Listu« piše neki Sr. R. tako-le: V Valjevo vodi ali izhaja iz njega šest velikih cest. To je že znak, da je to mesto eno najbogatijših in najlepših mest kraljevine Srbije, središče prometa v zapadnem delu Srbije, ki ima tudi veliko strategično važnost. Najvažnejša cesta vodi iz Loznice preko kopališča Smrdak Bare ali Kovičjačke banje in Kamenice z južno odcepitvijo v Krupanj in Soko proti Valjevemu. To je severovzhodna stran. Dve cesti vodite na severozapad: ena v Šabac, druga pa čez Ub in preko Skučak planine tudi proti Savi. Nadaljevanje najprej omenjene ceste tvori proga, ki vodi severno od Suhovor planine proti vzhodni strani čez Prokop, ki je visok 632 metrov, v Gornji Milanovac, dočim se pa v južne kraje prihaja na desni od Studenice planine čez gori Sojčico in Jelovo po šteti cesti v Užice. Najlepši del Valjevega je vse-kakor ob Kolubari, kajti takoj za mestom se začena na obeh straneh te tukaj še majhne reke ravnilna, ki se širi vedno bolj, čim širša je reka, ter potem med reko Tamnavo, ki teče vzporedno s Kolubarom, tvori najrodovitnejšo ravnino vse Srbije. Obe reki se zbirate tik pred izlivom v Savo nekoliko kilometrov zapadno od Obrenovca.

Valjevo obdajajo s treh strani gore razne višine. Svet je skoraj enak, kakor za Krupnjem in Sokolom, samo severna stran ima več visokih ravniln, pa tudi skalovje in pečevje ni tako strmo, dočim se hribi, ki stoje neposredno na južni strani mesta spuščajo zelo položno nizdol in takorekoč počasi prehajajo v dolino. Tu je na vseh straneh precej gozda. Od Crnilevega doli proti 100 metrov nižji Tamnavi se prihaja skozi lep listnat gozd v malo vasio Ljutico, ki jo narod zelo spoštuje. Pripoveduje se, da je bil odtam doma v narodni pesmi tako proslavljeni junak Bogdan Ljutica, tovariš Kraljeviča Marka. Tu se vidi še ostanki gradu Šaregrada. Na nekem kraju na višini Gornji Bukovici se vidi različno del Pozovskega pogorja: Medvednik (1246 m), razcepljeni Jablenik (1306 m) in Plovljen (1480 m). Z glasovi-

tim gozdom Bukovico nam prihaja naproti Ub s svojimi zelenimi bregovi. Skozi mestece enakega imena prihajamo proti zapadu v vas Brankovino. Ta velika vas, ki leži med vrtovi, je rojstni kraj mnogo imenovane rodbine Nenadovičev, znane vse od začetka bojev za svobodo pa do katastrofe, ki je zadela kneza Mihajla. S planote 419 metrov visokega Kotiščičkega Vrha vodi pot proti vzhodu v Babino Selo in po tem smo pred Valjevim. Po izvršni kameniški cesti stopamo v okrožno mesto Valjevo, ki se sedaj toliko imenuje.

Višino Klicevo puščamo na desni. Zanimna nas pa v toliko, da so Avstrijci leta 1788., prodirajoč odtod zasedli Veliko Palanko. Greoč mimo stare smodnišnice prihajamo do belih hiš, ki se iz početka pokazujejo sporadično, pozneje pa vedno gosteje in gosteje, dokler nismo na glavne ulice s dvoredovi akacij, pred večino hiš pa majhni vrtiči z vrtnicami in drugimi cveticami. Prvi vtisek, ki ga napravljva Valjevo, je zelo ugoden. Misliš, da si prišel v kako moderno mestoce. Vendar pa je Valjevo staro mesto. Vse kaže, da je bila tu že za rimskih časov utrjena naselbina. V listinah se omenja Valjevo šele v pisnih dubrovniške republike pod carico Milico in njenim sinom Stefanom Lazarevičem. Tedaj je bilo Valjevo sedež eksharije, katere vladike so v 17. stoletju imeli naslov: »Metropolit od Užica i Valjeva«. Zadnji vladika, ki so ga Turki še pustili vladikovati, je bil fanarijot Danilo, ki je bil najprej logar, potem pauidr, občinski pisar in končno vladika. Pred šestimi leti je šelo Valjevo 10.000 prebivalcev, ki se bavijo večinoma s trgovino s poljedelskimi pridelki. Glavni trg, nekdanj »čaršija«, je vedno živahno tržišče, kjer se prodaja žito in živina iz valjevske okolice. Reka Kolubara, v katero se pred mestom izteka potok Gradac — tu je tudi most s štirimi kamenitimi stebri — teče skozi vse mesto, prihajajoč od zapada. Med stavbami pada v oči gimnazija, cerkev Bogorodice in štiri ljudske šole. Zunan mesta stojite ob Kolubari dve vrsti zasebnih hiš enakih vilam, ki dajejo mestu s svojo ljubko okolico vnanost kopališča. Na zapadni strani, kjer se odpira gorovje, se vidi več valovitih holmov, po njih pa rodovitni vinogradi, ki dajejo dobro kapljico. V ostalem ni nikakršnih znamenitosti.

Zadnjih deset let je Valjevo zelo napredovalo. Neprestani promet z vzhodnimi in zapadnimi kraji, kjer so veliki semnji, prinaša mestu vedno dobiček. Prva bilančila je imela leta 1910. promet 45 milijonov dinarjev. Poleg okrajnega glavarja in okrožnega sodnika se nahajajo v Valjevem štabi divizijskega in brigadnega poveljništva teritorialnih bataljonov, dve vojašnici in velika smodnišnica. V mirnem času šteje posadka 1650 mož. Do pred šestimi leti ni Valjevo imelo nikakršnih utrdb. Tedaj se je napravilo na strani proti Loznici in ravno tako tudi proti jugu več okopov, ki so jih proplegala leta še bolj utrdili. Pa tudi zapadni hrib Sveto Jovanje, krasen kraj, ki je Valjevčanom zelo priljubljen kot letišče, je bilo letošnje pomladi močno utrjeno. Ravno tako so napravili utrbe na Sandalju, 506 metrov visokem hribu. Odtod se razteza gost gozd, v katerem se, kakor trde lovci, še vedno nahajajo volkovi, orli in jastrebi.

Valjevsko okrožje meri 2458 kvadratnih kilometrov ter šteje 68 občin z 281 kraji in 137.000 prebivalcev.

Omenimo naj tu še Obrenovac, dasiravno je daleč od Valjevega, pa je po vojnih dogodkih v vzhodni zvezi z Valjevim. Za Zabrzežem ob Savi, ki je l. 1788. rabil cesarski vojski kot glavno oporišče, kakih 10 kilometrov od reke, leži mesto Obrenovac. Preje se je imenovalo mesto Palež, pa ga je knez Miloš prekrstil v Obrenovac, da ne bi več spominjal na paleže, ki so se dogajali tamkaj. Mesto šteje kakih 2500 duš in ima zelo lep železniški most čez Kolubarovo. V Obrenovcu je sedež okrajne uprave in je zelo živahna trgovina s češpljami. V mestu so bili leta 1876. glavni lazareti drinskega armadnega zbora, kjer so stregli ranjenecem Avstrijci in Nemci. Obrenovac ima velik trgovinski promet z Belgradom. Letošnje pomladi se je začela graditi železnica Obrenovac-Belgrad, pa se ni dogradila. To podjetje bi bilo konkurenca posavski paroplovni družbi in odgovarjalo davni želji belgrajskih trgovcev.

Sličice iz vojne.

Toistoljevec padel na bojišču. Iz Rima poročajo »Berliner Tageblattu«: V Galiciji je padel ruski Toistoljevec, knez Dimitrij Hilkov. Ker nekdanj ni hotel kot čast-

Stran 11.

nik podpisati smrtno obsodbe proti nekemu upornemu vojaku, so ga poslali v preganstvo v Kavkaz. Soprog se je tedaj dal ločiti od nje in kneževke otroke so poslali v neko vojaško vzgojalnico. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je prošil knez Hilkov, da bi ga zopet sprejeli v armado. Udeležil se je na čelu nekoga kosaškega polka številih ubijal, ostal je pa svest nauku Tolstega: ne ubijaj! Sam ni oddal niti enega strela in ni nikdar pogledal sablje iz nožnic. Kneza je zadelo kroglica v glavo.

Sanje bojovnika. »Sanje je »šparovc« življenja. — je rekli neki glasoviti vojskovodja. Na te besede spominja sedaj v nekem nemškem časopisu Dettlof v. Berg, ko pripoveduje kaj zanimivo o svojih vojnih izkustvih, ki popolnoma potrjujejo trditve o sanju. »V svoji vojaški praksi sem si pridobil izkustvo — pravi Dettlof — da je sanje, ki se ji moreš vsakočasno pridobiti ali ga pa ostresti, eminentnega pomena za duševno in telesno sposobnost vojaka že v posadki, posebno pa na večbališču in na vajah. Pri moji stotnji nas je bilo pet častnikov, trije rezervni in dva aktivna. Ob neki priliki železniških transportov se je dogodilo, da smo imeli v železniškem kupaletu na razpolago tri klopi, ki smo jih imeli za nočni počitek razdeliti na 5 oseb. V mrežo za prtljago ni hotel nikdo — tam so že počivali šokolada, revolverji in marsikaj drugega. Stisnili smo se, kakor najlaglje mogli in zasolali. Tudi naše moštvo je ležalo v vlaku drug poleg drugega kakor ukročni krogolci — kar ni bilo čudo po tako naporni hoji; a še napornejša nas je čakala jutraj, takoj po vožnji. To sanje nas je silno ojačilo. Nekdo sem doživel, da je neki vojak za časa odmor, naslonjen ob neko drevo, zaspal »kot kanon«. Neki njegov tovariš, porednež prve vrste, ga je tako spečega privezal ob deblo, pak je imel privezani rezeve vse križe in težave, ko je zatribilo k zbiranju. Dogodilo se je tudi, da je vojak zaspal na topovskem podstazu, ko je od drdral skupaj z njim, in je vojak, vzbudivši se, opazil, da je daleč od svoje čete. Ni mu preostajalo drugega, nego da je skočil dol in iskal svojo četo. Tako je v mirnem času, a koliko velja par ur trdnega spanja v teh težkih vojnih časih, to ve samo tisti, ki je to sam izkusil.

Smrtna obsodba v Zagrebu. Zagrebške uradne »Narodne Novine« priobčujejo v torkovi številki sledečo vest: Včeraj se je ves dan vršila pred tukajšnjim vojnim sodiščem razprava proti Vuji Jariču, pravoslavne vere, 21letnemu črnovojniškemu novincu 79. pešpolka, rodom iz Drvarja, ki je bil obtožen zločina poizkušenega bega. Razpravi je predsedoval major Lažetič, razpravo je vodil major-avditor Maršik, javno obtožbo je zastopal stotnik-avditor Czensky, obtoženca pa je branil zagrebški odvetnik dr. Hinko Hirschmann. Po končani razpravi je bila okoli 6 zvečer razglašena rozsodba, po kateri je bil Jarič obsojen v smrt s kroglo. Obsodba se je izvršila že takoj ob 7 zvečer na sodnem dvorišču, kjer se je zbralo množično vojaštvo, dočim je bil pristop civilnim osebam zabranjen. Jariča je takoj po proglasitvi rozsodbe odpeljala močna vojaška straža v jetniško celico, kamor so poklicali duhovnika, da ga pripravi na smrt. Prišel je oče Ambrozij Pavlovič, ki je ostal pri obsojencu do 7. ure. Obsojenec je v tem času zadostil svojim verskim dolžnostim. Točno ob 7 so pozvali Jariča, da odide na morišče. Odšel je bled in popolnoma potrt. Poleg njega je stopal oče Ambrozij, noseč v roki križ, ki ga je Jarič poljubil. Spremljalo ga je pol stotnije 53. pešpolka, posebej pa še osem vojakov, ki so imeli izvršiti obsodbo in so bili pod poveljnštvom poročnika Malčiča. Ko je obsojenec prišel na mesto, kjer naj bi bil ustreljen, je predsednik razprave, major Lažetič, ponovno prečital rozsodbo, nakar mu je eden tovarišev 79. pešpolka zavezal oči z robcem. Takoj nato se je onih osem vojakov postavilo par korakov pred obsojenca in na nemo poročnikovo povelje je počilo 8 pušek in osem krogelj je prevrtilo prsi Vuje Jariča, ki se je mrtev zgrudil na tla.

Razne politične vesti. »Jackie s trdo pestjo«. »New-Yorker Volkszeitung« piše: Imenovanje lorda Fishera za poveljnika angleškega vojnega brodnjaka na mesto princa Ludovika Battenberškega je bilo za moštvo veliko presenečenje. V enem oziru to presenečenje ni bilo prijetno, kajti Fisher je brezobziren, v svojih izrazih ne posebno izbrčen avtokrat in lahko si je predstavljati strah, ki je navdal angleške mornarje, ko so čuli, da je bil imenovan Fisher — »Jackie s trdo pestjo«, kakor ga splošno imenujejo v angleški mornarici. Z druge strani pa bolj zaupajo v njegove poveljniške zmoglosti, nego so zaupali pri njegovem predniku. Hvali se njegova praktična izkušnost, njegova dalekovidnost in dionost... Leta 1899. ga je poslala angleška vlada kot svojega zastopnika na Haško konferenco, kjer je s svojimi robotami izvajanje o vojevanju izzval precejšnjo senzacijo. V vojni ne pozna nikakih obzirov. »Nekaj takega kakor humana vojna sploh ni«, se je izrazil tekom razprave. »Vojna naj bi bila kolikor mogoče peklensko huda in prav take naj bi bile tudi njene posledice. Nobenega povičja ni, da bi se vojskovalo drugače. Če se mora kokišiti zaviti vrat, je treba to storiti kar najhitreje in se ne daje kokišiti čas za mir in odpočitek«. Na konferenci je nekdo sprožil vprašanje, kako je treba v vojni ravnati z moštvom podmorskih čolnov. Fisher je brez pridržka v veliko začudenje navzočih tako-le izrazil svoje mnenje: »Podmorski čoln? Ko bi kedaj v vojnem času ujel tak čoln, bi dal moštvo obsesiti na jabolce, če me tudi pozneje zato postavijo pred vojno sodišče!« Ko je tekom nekoga pogovora o potrebnih izboljšanjih v armadi in mornarici govoril vojni tajnik St. John i ro-erick o izboljšanjih, ki jih je uvedel v armadi, in mu je usla omalovažujoča pripomba glede mornarice, je skočil Fisher divje pokoncu in zaklical: »Britanska država sloni na mornarici. Razlikujemo se bistveno od kontinentalnih držav. Če morajo pri nas iti vojaki kam, jih morajo mornarji nositi na hrbtnu«.

Vrhovni zapovednik v vojni Turčije proti Egiptu. Vrhovni zapovednik čet, ki se zbirajo sedaj v Siriji in Palestini in ki so določene za osvoboditev Egipta, je imenovan general Džemal paša, sedanjí minister turške mornarice. Odpotoval je že se svojim štabom iz Carigrada po anatolijski in bagdadski železnici preko Taurusa v Alepo, a od tam v Damask, kjer se v tem času nahaja glavni štab. Za to vojno določena vojska šteje kakih 10.000 mož, ali v to število niso všteta beduinska plemena, ki sodelujejo v tej kampanji. Podatki o številu teh poslednjih niso stalni. Eni trde, da jih je 20.000, drugi jih cenijo na 30.000. Vsekako poraste njih število, ako bi turške čete zmogovito prodirale proti sulejskemu prekopu. V Džemal pašo imajo v Carigradu največje zaupanje, ker ta general slovi kot eden najspodobnejših turških vojnih zapovednikov. Razsodben, jako hladnokrven, železne strogosti in pravičnosti uživa visoko zaupanje v vsej vojski, ki ne vidi v njem samo voditelja, ki mu mora vsakdo slediti, ampak tudi višjega, ki tudi izvenst-

ku. Bil je dne 17. septembra zadet v čelo in se je zgrudil mrtev na tla. Pokopali so ga skupno z drugimi tovariši v skupen grob. Pokazali so mi približno mesto, kjer spi spanje pravičnega. Šel bi rad tjakaj, a nisem mogel, ker se je prostor nahajal v področju sovražnih krogelj. Ljubi stari! Zahvalil sem se gospodom in se vrnil. Solze so polile moje lice in rjavo brado.

Prorokovanje o svetovni vojni 1. 1914. Vojni časi imajo svoje proroke in prorokovanja. Da se kot proroke posebno radi uporabljajo stari menihi, je znana stvar, in da se take prorokbe ponavadi nahajajo pisane na papirju, ki je orumenel od starosti, je popolnoma naravno. Tako poročajo celovškemu »Kärntner Tagblattu« iz Altöttinga: Več oseb iz Avstrije se je obrnilo na altöttingški župni urad za pojasnila zaradi neke domnevne altöttingške prorokbe za leto 1914. Priloženi so bili tudi razni izrezki iz časopisov. Kakor poročata mestni župni urad v Celovcu, uporabljajo to prorokovanje celo neki trgovci v Celovcu za reklamo. Prorokba se glasi: Prorokba za leto 1914. V altöttingkem samostanu, znanem po svoji »Črni Materi Božji«, se je našla, pisana na pergament, sledeča prorokba nekega altöttingškega meniha iz leta 1841: »Leto 1914. bo zelo bogato na dogodkih. V juliju se pripravljajo velike stvari. Konec junija se dogodi strahovit umor zaradi politike, ki bo imel za posledico vojne strahote. Začetkom avgusta pride osem vojnih napovedev evropskih vlad. Avstrija in Nemčija zmagujejo. Nemčija si pribori nepestrano uspehe. Avstrija dobiva tudi uspešne bitke. Meseca septembra in oktobra zahtevata milijone krvavih žrtev. O božiču narekujeja dva cesarja mir za Avstrijo in Nemčijo. Posledica je, da Belgija zgine z zemljevida, Francoska postane mala država, Rusija izgubi veliko svoje moči, Angleška pa svojo moč na morju. Obe zvezani državi, Avstrija in Nemčija, vzcvetete mogočno, nastopi blagostanje in trajen mir. Ta svetovni požar odvzame narodom vse trpljenje. Nemški jezik postane svetovni jezik.« — Protí tem in podobnim izjavam se konstatira, da ni niti tukajšnjemu župnemu uradu niti tukajšnjemu samostanu ničesar znanega o kakih taki prorokbi. Stvar je le nerodna izmišljotina. Mestni župni urad v Altöttingu, Fr. Ks. Konrad, papeževo hišni prelat in mestni župnik. — Izkazalo se je nato, da je bil »prorok« neki prefrigan trgovec v Celovcu, ki je prodajal »prorokbe« po 10 vinarjev. In te dni je potolažil svoje odjemalce, da pride kmalu nova naklada, ker mu je prva pošla.

Domče vesti. Vojni spominski krožniki. Urad za vojno oskrbo je dal napraviti krožnik iz porcelana v spomin na sedanjo vojno. Dekoracija krožnika je prirejena v modrosivno tonu, predstavlja sv. Mihaela v boju z zmajem in ima napis »Vojno leto 1914«. Na zadnji strani sta vžigana ime urada za vojno oskrbo in tekoča številka. Krožnik se napravi le v malem številu eksemplarov. Prodajna cena 12 K. Čisti dobiček je določen na korist vojakom na bojišču in vdomam in sirotam padlih. Krožniki se bodo dobivali v vseh večjih trgovinah s porcelanom in galanterijami. So posebno primerni kot božični darovi.

Vesti iz Goriške. Darovi nabrani za »Rdeči križ« v Gorici. Neimenovan mesar K 20, Helena pl. Fastenberger K 20, gđ. Vhitnelt 4, gospa Matilda de Zottoni 5, po tobakarnah nabranih 16.26, nabiralnik Nica Cazzafura, Peuma 30.90, častniki kavalerije II. brigade v Gorici 20. Iz nabiralnikov: Togar Morelli K 13.36, kavarna Schwarz K 1.04, kavarna Corso K 1.67, Edison Bio 6.61, kavarna Teatro 6.09, Park Hotel 3.97, Steiner 8.55, Janesch 4.04, Pregrad in Cermetič 6.78, Christian 5.32, kavarna Europb 1.36, Wienerheim 2.08, Tre Corone 38.12, kavarna Nazionale 78 vin., Restavracija 2.78, Paternolli 7.59, Hotel Union 86 vin., Sardagna 7.01, Braida 6.60, Orzan 3.17, Cerovo d'oro 5.77, R. Liebisch 1.64, Schwarz 3.17, Zamparo 62 vin., Angelo d'oro 50 vin., Huesten 94 vin., Presel 7.81, Hotel Post 8 vin., Hotel Friuli 1.30, Mungherle 4.83, Culot jun. 5.47, Dardi 4.88, Maner 3.05, Pizzul 62 vin., Bio Central 10.69, zveza poljedelskih zadrug 1.73, nemška drž. gimnazija 29.48, prebivalstvo v Dolnji 36.86, g. ca Eliza pl. Böckmann K 20, Lipošek. Solkan K 2. — Dalje iz nabiralnikov: kavarna Central K 4.89, Društvo 15 vin., Monte di Pietà 1.20, Bormancini 74 vin., Cociancig 8.25, Teras 2.20, Carmielli 20 vin., Bislack 1.62, Tansiaoi 50 vin., Giesich 8.10, Jourdan 1.16, Filijalka Credit 1.60, Gentili 2.58, Merlo 54 vin., poštni urad št. 3, 2.13, Državni kolodvor 14.57, učiteljice 2.57, laika realna ginazija 2.20, slovenska nižja gimnazija 5.10, južni kolodvor 1.68, rest. južnega kolodvora 1.74, poštni urad št. 1, 13.18, rest. državne železnice 2.04, Gabinetto di lettura 12 vin., de Manchi K 1, Morani 3.24, vilja realna 2.53, Rossi 1.82, nemška Bole 3.19, Lisjak 89 vin., Medved 1.41, Del Neri 1.72, Hedret in Koritnik 6.36, Cooperativa di credito 16 vin., Felberbaum 90 vin., Kopell Pinausig

beno v največji meri skrbi za dobrobit svojih vojakov. Za časa revolucije 1. 1908. se je nahajal Džemal paša kot major v Solunu. Z Enverom in Nizjem je bil on eden glavnih začetnikov gibanja v Turčiji. Pozneje je bil mestni zapovednik v Carigradu. V balkanski vojni se je odlikoval pri Kirikise in Burgasu s svojo previdnostjo in hrabrostjo. Od 1909. do 1911. je bil v civilni upravi kot vali Adane in Bagdada. Po prvi balkanski vojni je zapovedoval prvim vojnim zborom obziro leto dni. Pozneje je bil malo časa minister javnih del in kakih 6 mesecev je upravljal vojno mornarico. Sedaj mu je 45 let.

IVAN : TORRESANI
TRST, ULICA GIULIA 32, TRST
Prodajalna: Železine in predmetov za domačo rabo. Obrtni in poljski predmeti po zmernih cenah. ::

IVAN : TORRESANI
TRST, ULICA GIULIA 32, TRST
Privoz in frizor za darce
And. Rojlo, Trst
Via Aquedotto 26.
Priporočila se nudimo in dobro in hitro in po stroški.
Danas se pripravljamo na modno šivanje, glavnopajanje, barvanje t. d.
Vasovrsta ima dela se izvršujejo dobro in točno

A. Sbogar kovač, mehanik in elektrotehnik - z delavnico za nikliranje, posebrnenje, bakranje l. t. d. l. t. d. Trst, Via Gasieno Donizetti št. 5. - Telefon št. 126, Rom. IV. Popravlja priprave za točenje piva, motorje na gas in benzin, sesalke, šivalne stroje, motcikle, bicikle in izvršuje druga dela, ki spadajo v stroko mehanikov, priprave za električno razsvetljavo, električne motorje in vadigovalnice, električne zvonce, telefone in vsako delo elektrotehnično. - Zaloga žarnic, stekel za gas in elektrike in drugih vsakovrstnih predmetov.

Velika zaloga in tovarna pohištva
ANDREJ JUG - TRST
via S. Lucia 5. via Fabbri 10.
Bogata in lepa izbira finega in navadnega pohištva in tapetarij. Telefon 17-30
Svoji k svojim!

IGNAZIO POCOCNIG
Trst, ul. Riborgo 28, vogal ul. Beccherie. (Podružnica, ul. Barriera) veohla 23.
Velika izbira moških in deških oblek. Črni in modri paletots. Ranglan, Uster v sivih in rujavih barvah. Suknje s kožuhovalne. Velika izbira moških pletenic (maj). Rumene in modre obleke za delavce.
Izbira blaga za moške obleke. Sprejemajo se naročila po meri

Veliko skladišče klobukov
dežnikov, bele in pisane srjace, izlask. platna žepnih robce, moških nogovic itd.
K. Cvenkel Trst Corso 28
Cene zmerne. — Postrežba točna. Narodna trgovina. — Narodna trgovina.

Vekoslav Švigel - Trst ul. Giulia 11
prporočila slavnanu občinstva svojo dobroznanu
trgovino lestin in kolonijalnega blaga
Ta trgovina — dobro poznana slovenom v Trstu, v okolici in na delati se pod vodstvom g. Jakoba Švigele — postreže enako dobro slavnanu občinstvu v blagom prvo vrste po zmernih cenah. - ZALOGA OTROBOV, KORUZE in MOKE.
Prodaja na drobno in debelo. - Priporočila tudi svojo prvo in staro trgovino lestin v ulici Parmato Strv. 10.

Specijalist za živčne bolezni
Dr. Alfred Šerko
Ordinira od 2-4 pop.
V. G. Galina 2. (Piazza Goldeni 9)

Caffé Nuovo
(NOVA KAVARNA)
Trst, Piazza Barriera-Settefontane
Prva udebnost. Bogata izbira častikov. Prvorovno pišče. Hladna častikova. Bijardi, biljard, TELEFON 14-51.
Poleg kavarni se nahaja tudi izvrsten BISTRO, kjer se prodajajo mala jedila, vino in druzkava pivo. Sprejemajo se naročila na dom. Priporočila se dani
Franjo Abram, lastnik.

Ivan Krže
Trst, Piazza S. Giovanni 1
Zaloga kuhinjskih in hišarskih potrebščin od lesa in plešanja, šušterevrat, čelov in klad, sedelohov, lopov, rolet, sit in bankovnih kolov, jersabas in metal ter mnogo drugih v to stroko spadajočih predmetov.
Svojo trgovino s kuhinjske posode vsake vrste bodi od porcelana, sonjije esenja, hostanje ali cinka, nadalje pasamantorje, kleste itd. Za gostilničarje pipe, kroglice, esenije in steklene posode za vino, ustanovljena 1. 1839.

Točne ure prodaja
Emilio Müller
najuglednejša in najetarejša prodajalnica ur v Trstu, ulica S. Antonio (vogal ulice S. Nicolò)
Velika izbira
verzič, zlatih, srebrnih, kakor tudi stenskih ur vsake vrste l. t. d.
Ustanovljena 1. 1839.

Skladišče oglja in drv
za gorivo petroleja in stavb. materiala
Josip Miceu
Trst, ulica S. Cillino 2. (Sv. Ivana) Tel. 2832

Emilia Ceregato
Trst Campo S. Giacomo 2
Priporočila cenjen. občinstvu svojo trgovino pisarniških in solskih potrebščin
Prodaja razglednic in igrač vseh vrst. Prodajajo se tudi molitvenki v slov. jeziku.

Veliko skladišče
NOVO SKLADIŠČE

Veliko skladišče klobukov
dežnikov, bele in pisane srjace, izlask. platna žepnih robce, moških nogovic itd.
K. Cvenkel Trst Corso 28
Cene zmerne. — Postrežba točna. Narodna trgovina. — Narodna trgovina.

Vekoslav Švigel - Trst ul. Giulia 11
prporočila slavnanu občinstva svojo dobroznanu
trgovino lestin in kolonijalnega blaga
Ta trgovina — dobro poznana slovenom v Trstu, v okolici in na delati se pod vodstvom g. Jakoba Švigele — postreže enako dobro slavnanu občinstvu v blagom prvo vrste po zmernih cenah. - ZALOGA OTROBOV, KORUZE in MOKE.
Prodaja na drobno in debelo. - Priporočila tudi svojo prvo in staro trgovino lestin v ulici Parmato Strv. 10.